

POSTANOWIENIE

23 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 23 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa B. K. i T. K.
przeciwko Bank AG w W. Oddział w Polsce
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Bank AG w W. Oddział
w Polsce
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 3 kwietnia 2023 r., V ACa 501/22,

**1. prostuje oczywistą omyłkę pisarską w zakresie komparycji
wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 3 kwietnia 2023 r.,
V ACa 501/22, w ten sposób, że zamiast „Bak” wpisuje
prawidłowo „Bank”;**

2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**3. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2700 (dwa
tysiące siedemset) złotych kosztów postępowania kasacyjnego z
odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za
czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego
postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.**

[dr]

UZASADNIENIE

Pozwany bank wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 3 kwietnia 2023 r. oddalającego jego apelację.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący wniósł o jej przyjęcie do rozpoznania z uwagi na występowanie istotnych zagadnień prawnych, sprowadzających się do następujących pytań:

1. czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska dokonywania spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie na podstawie art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 288 ze zm., dalej: „Pr.bank.”) uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami udzielonymi w złotych polskich?;

2. czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany kursem waluty obcej klauzul spreadowych nieokreślających głównego przedmiotu umowy za niedozwolone warunki umowne prawidłowym jest przyjęcie nieważności całej umowy?

Skarżący wskazał również, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”), art. 65, art. 354, art. 358 § 2, art. 385¹, art. 385², art. 496, art. 497 k.c., art. 69 ust. 3 Pr.bank. oraz art. 189 k.p.c.

Skarżący powołał się również na nieważność postępowania z uwagi na rozpoznanie apelacji w składzie jednoosobowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Skarga kasacyjna pozwanego nie zawiera argumentów dostatecznych, które pozwalają uznać, że skarżący skutecznie wykazał, iż w sprawie zostały spełnione przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne zostały już wystarczająco wyjaśnione w orzecznictwie w szczególności w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, mającej moc zasady prawnej. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy ugruntował dotychczasową linię orzeczniczą i przyjął że:

1. W razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów.

2. W razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

3. Jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.

4. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych

z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy.

5. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Należy wskazać, że odstępianie od zasady prawnej przyjętej przez skład pełnej izby jest zaś możliwe tylko przez wydanie kolejnej uchwały w analogicznym składzie (art. 88 ustawy o SN).

Odnosząc się do zarzutu zatrzymania, należy odwołać się do postanowienia z 8 maja 2024 r., C-424/22 Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który podważył uprawnienie banku z tego tytułu w sporze z konsumentem. Kwestie zaprezentowane przez skarżącego w tym zagadnieniu prawnym zostały również wyjaśnione, w szczególności w wyroku SN z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22, a także w postanowieniach SN: z 17 marca 2023 r., II CSKP 1486/22, z 1 lutego 2023 r., I CSK 6309/22, jak również w uchwale SN z 19 czerwca 2024 r., III CZP 31/23. Warto zwrócić uwagę, że jeżeli obie strony umowy są zobowiązane do wzajemnego spełnienia świadczeń pieniężnych, w kodeksie cywilnym przewidziano dalej idącą niż prawo zatrzymania instytucję, a mianowicie potrącenie wzajemnych wierzytelności.

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości możliwość stosowania powództwa z art. 189 k.p.c. w sprawach dotyczących kredytu frankowego (wyroki SN: z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 19 maja 2022 r., II CSKP 797/22; z 18 maja 2022 r., II CSKP 1030/22). Stwierdzenie nieważności umowy znajduje się w zakresie sankcji, jaką dyrektywa 93/13 przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego należy wskazać, że interes prawny powinien być rozumiany elastycznie, a więc z uwzględnieniem celowościowej jego wykładni,

konkretnych okoliczności danej sprawy, szeroko pojmowanego dostępu do sądów i tego, czy też w drodze innego powództwa (powództwa o świadczenie) strona może uzyskać pełną ochronę. Natomiast w przypadku gdy strona procesu cywilnego zamierza uzyskać stabilne rozstrzygnięcie co do istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego będącego podstawą żądania zasądzenia świadczenia, co może dotyczyć w szczególności sytuacji, w których ze stosunku tego wynika większa liczba roszczeń lub jego ocena może mieć znaczenie dla wyniku innych postępowań sądowych pomiędzy tymi samymi stronami, może - zgodnie z zasadą dyspozycyjności - żądać ustalenia prawa lub stosunku prawnego. Ocena tego żądania znajdzie wówczas wyraz w sentencji i - w razie uprawomocnienia się wyroku - będzie korzystać z prawomocności materialnej na zasadach ogólnych (zob. postanowienie SN z 15 lutego 2024 r., I CSK 6019/22). Warto mieć na uwadze, że w sytuacji umowy kredytu, która generuje długoterminowy stosunek prawny prawomocny wyrok ustalający nieistnienie stosunku prawnego, w przeciwieństwie do prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o zapłatę, będzie rozstrzygał kwestię świadczeń przyszłych (niezapłaconych rat) i czynił sytuację kredytobiorcy w tym zakresie jasną. Co więcej, prawomocny wyrok uwzględniający tylko powództwo o zapłatę, nawet przy przesłankowym ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego z uwagi na nieważność umowy kredytu może być niewystarczający np. do wykreślenia hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że sformułowane przez skarżącego zagadnienia nie stanowią zagadnień nowych, niewyjaśnionych dotychczas w orzecznictwie. W związku z tym przedstawione w skardze kasacyjnej zagadnienia prawne nie mają waloru nowości i nie stanowią zagadnień istotnych, których wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju prawa.

W treści skargi kasacyjnej nie została również skutecznie wykazana potrzeba dokonania wykładni przytoczonych przepisów prawa. Autor skargi nie sprecyzował, z czego wynika potrzeba wykładni wskazanych w skardze przepisów i z jakich przyczyn dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest niewystarczający. Nie przedstawił także w odniesieniu do poruszanych problemów możliwych rozbieżnych interpretacji prawnych oraz racji jurydycznych stojących za każdą z nich. Jednocześnie o potrzebie wykładni nie stanowią odmienne

stanowiska sądów powszechnych, w szczególności gdy wykladnia ta, jak w przypadku art. 385¹ § 1 k.c., została już ugruntowana w orzecnictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in wyroki: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22).

Odnosząc się do kwestii nieważności postępowania ze względu na naruszenie zasady kolegialności składu sądu drugiej instancji należy odwołać się do uchwały z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, której nadano moc zasady prawnej. W powołanej uchwale Sąd Najwyższy stwierdził, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). W niniejszej sprawie uchwała ta nie może odnieść zamierzonego skutku, gdyż zaskarżony wyrok został wydany 3 kwietnia 2023 r., a więc przed datą wydania powołanej uchwały. W związku z tym nie można przyjąć, że wskazana przesłanka do przyjęcia skargi kasacyjnej zaistniała w niniejszej sprawie.

Zgodnie z art. 350 § 1 w zw. z art. 361 k.p.c. sąd może z urzędu sprostować w postanowieniu niedokładności, błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki. W niniejszej sprawie w komparycji wyroku Sądu Apelacyjnego z 3 kwietnia 2023 r. wpisano nieprawidłowe oznaczenie pozwanego „Bak”. W związku z oczywistą omyłką pisarską należało prawidłowo wpisać „Bank” jako oznaczenie pozwanego. Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 350 § 1 w zw. z art. 361, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. orzeczono jak w punkcie 1 sentencji postanowienia.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w punkcie 2 sentencji postanowienia. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono w punkcie 3 sentencji

postanowienia zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w związku z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1935).

[dr]

[t.n]